

Принципи діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні: теоретико-прикладні питання

У статті досліджено питання принципів діяльності з примусового виконання судових рішень. Встановлено, що таке дослідження доцільно здійснювати, виходячи з того, що правові принципи поділяються на три великі групи, а саме: 1) загальноправові; 2) міжгалузеві; 3) галузеві або спеціальні. Проаналізовано усі принципи, що відносяться до кожної із вказаних груп. Запропоновано узагальнене визначення поняття «принципи діяльності з примусового виконання судових рішень».

Ключові слова: права людини, виконавче провадження, примусове виконання судових рішень, принципи діяльності з примусового виконання судових рішень.

І.Г. Француз

аспірант,

Університет економіки та права «КРОК»

Принципы деятельности по принудительному исполнению судебных решений в Украине: теоретико-прикладные вопросы

В статье исследован вопрос принципов деятельности по принудительному исполнению судебных решений. Установлено, что такое исследование целесообразно осуществлять, исходя из того, что правовые принципы делятся на три большие группы, а именно: 1) общеправовые; 2) межотраслевые; 3) отраслевые или специальные. Проанализированы все принципы, относящиеся к каждой из указанных групп. Предложено обобщенное определение понятия «принципы деятельности по принудительному исполнению судебных решений».

Ключевые слова: права человека, исполнительное производство, принудительное исполнение судебных решений, принципы деятельности по принудительному исполнению судебных решений.

I. Francuz

Graduate Student,

«KROK» University

Principles of the enforcement of judgments activity in Ukraine: theoretical and practical issues

In the article author investigates issues of principles of the judgments enforcement activity. Stated, that such study should be conducted on the basis, that law principles are divided into three large groups:

1) general; 2) intersectoral; 3) sectoral or special. Analyzed all of the principles from each of the groups. The general definition of "principles of activity on enforcement of court decisions" is offered.

Keywords: human rights, enforcement proceedings, enforcement of judgements, principles of the enforcement of judgments activity.

Постановка проблеми

Принципи діяльності будь-яких державних органів та їхніх посадових осіб визначають спрямованість та слугують відправною точкою відповідної діяльності. Крім того, принципи діяльності суб'єктів з примусового виконання судових рішень налаштовують на лад не лише такої діяльності, але й слугують важливим підґрунтям для формування нового чи вдосконалення чинного законодавства у даній сфері. Тому важливо дослідити такі принципи та запропонувати узагальнене їх визначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Взагалі питання принципів права було і є предметом багатьох наукових досліджень. Науковці зосереджувалися як на комплексному аналізі принципів права, з'ясуванні правової природи окремих їх видів чи відповідної групи принципів із класифікаційного ряду, так і дослідженні принципів діяльності відповідних державних органів. У цьому контексті слід згадати праці А.М. Колодія [1], С.П. Погребняка [2], О. Резнікова, О. Вінгловської [3], С. Шевчука [4] та ін.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Нині так і залишаються не вирішеними окремі питання щодо розуміння деяких принципів діяльності з примусового виконання судових рішень. Відсутнє також узагальнене визначення поняття «принципи діяльності з примусового виконання судових рішень».

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження актуальних питань принципів діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Визначень принципів права у правовій науці є доволі багато. Проте узагальнено його можна подати як основний, керівний, первинний постулат, що лежить в основі будь-якої діяльності, яка регулюється нормами права, визначає розвиток усієї правової системи. Безумовно, що принципи права як головні ідеї, або ж керівні засади, мають нормативний характер та обов'язково виконуються усіма суб'єктами правових відносин. Такі формулювання можна використовувати й у визначенні принципів діяльності з примусового виконання судових рішень, що ми зробимо у підсумку.

На нашу думку, у дослідженні питання принципів діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні слід виходити з того, що правові принципи поділяються на три великі групи, а саме: 1) загальноправові – це ті принципи, якими пронизана уся правова система і які лежать в основі діяльності будь-яких державних органів; 2) міжгалузеві, тобто це принципи, що лежать в основі споріднених галузей права; 3) галузеві або спеціальні – стосуються чітко визначеної галузі права та лежать в основі діяльності конкретних державних органів або посадових осіб, скеровуючи таким чином цю діяльність, зокрема у нашому випадку – це засади діяльності, що визначені статтею 2 закону «Про виконавче провадження».

Саме керуючись таким підходом, ми намагатимемося з'ясувати це питання.

Загальні принципи, які так чи інакше обумовлюють діяльність з примусового виконання судових рішень, закріплені у приписах Основного Закону нашої держави, тому такі принципи можна також назвати конституційними.

До них можемо із впевненістю віднести конституційні положення статті 3, за якими людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека ви-

знаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їхні гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Тобто ці принципи пронизані ідеєю людиноцентризму. Тож діяльність примусового виконання судових рішень в контексті даних конституційних принципів має бути спрямована на утвердження прав і свобод людини, недопущення випадків порушення цих прав. Своєю чергою, у випадку, якщо під час здійснення цієї діяльності допускається порушення прав людини та її законних інтересів, то мають бути задіяні механізми юридичної відповідальності відповідних посадових осіб.

З цього приводу вдало зазначив Конституційний Суд України, який у своєму Рішенні у справі про відповідальність юридичних осіб від 30.05.2001 р. № 7-рп/2001 Конституція України закріпила принцип відповідальності держави перед людиною за свою діяльність, який проявляється передусім у конституційному визначенні обов'язків держави (статті 3, 16, 22). Така відповідальність не зводиться лише до політичної чи моральної відповідальності публічної влади перед суспільством, а має певні ознаки юридичної відповідальності як застосування заходів публічно-правового (в даному випадку – конституційно-правового або міжнародно-правового) характеру до держави та її органів за невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків [5]. Тобто в контексті частини другої статті 55 Конституції кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Наступним загальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень є конституційний принцип верховенства права, закріплений у частині першій статті 8.

На нашу думку, принцип верховенства права є однією із найважливіших засад ді-

яльності будь-яких державних органів та їхніх посадових осіб та й взагалі окреслює спрямованість усіх суспільних процесів.

Вважаємо, що принцип верховенства права означає панування права в усіх сферах суспільного життя, його пріоритет над усіма іншими засобами у регулюванні суспільних відносин. У цьому контексті слід звернути увагу на позицію Конституційного Суду України, який у своєму Рішенні у справі про призначення судом більш м'якого покарання № 15-рп/2004 від 2.11.2004 р. доволі вдало охарактеризував принцип верховенства права. Так, на думку Конституційного Суду, верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо [6].

З цього можемо зробити висновок, що принцип верховенства права як принцип повсюдності панування права означає, що діяльність суб'єктів з примусового виконання судових рішень, по-перше, має регулюватися законами, що за своєю суттю є правовими, а, по-друге, сама діяльність таких суб'єктів має відповідати духу права, бути справедливою.

В іншому своєму Рішенні у справі про припинення виплати допомоги при народженні дитини № 3-рп/2016 від 8.06.2016 р., аналізуючи принцип верховенства права, Конституційний Суд наголосив, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права, одним з елементів якого є правова визначеність положень законів та інших нормативно-правових актів [7]. За правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні у справі про постійне користування земельними ділянками від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005, із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваво-

лі [8]. На нашу думку, це важлива позиція, яка має бути обов'язково взята на озброєння українським парламентом у процесі здійснення законодавчої діяльності з тим, аби законодавчі акти, що регулюють питання, зокрема у сфері примусового виконання судових рішень, були однозначними для розуміння та правозастосування, аби не виникало двозначного їх трактування. Це, безумовно, важливий елемент принципу верховенства права, що забезпечить непорушність прав та свобод людини у процесі діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні.

У контексті останньої нашої тези слід вказати й на думку Ю.С. Шемшученка, який відзначив, що закріплений у Конституції принцип верховенства права значною мірою має абстрактний характер, як і категорія «права» взагалі. Практична його реалізація пов'язана із законом і реально здійснюється через систему законодавства [9]. Як бачимо, наша позиція співзвучна із баченням вченого.

Не можемо не згадати й думку П.М. Рабіновича, який принцип верховенства права пропонує розуміти наступним чином: «принцип верховенства права – це принцип, відповідно до якого органи державної влади та органи місцевого самоврядування забезпечують ефективну реалізацію, охорону та захист закріплених у Конституції основоположних прав і свобод» [10, с. 149]. Тобто наші позиції, викладені вище, цілком узгоджуються із сучасними науковими баченнями провідних учених.

Наступним за важливістю загальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні є конституційні положення, за якими усі люди є вільні й рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними (стаття 21); громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом (частина перша статті 24). Отже, як бачимо, встановлений Конституцією принцип рівності не має абсолютного характеру, оскільки така рівність є відносною, адже вона в контексті частини першої статті 24 означає рівність перед законом. Тобто в контексті

нашого дослідження слід виходити з того, що в процесі діяльності з примусового виконання судових рішень у суб'єктів, котрі здійснюють таку діяльність, має бути за однакових обставин рівне (неупереджене) ставлення до осіб, які мають виконати судові рішення.

Також додамо, що забезпечення такого рівного ставлення з боку суб'єктів, котрі здійснюють діяльність з примусового виконання судових рішень, має ґрунтуватися на конституційних положеннях щодо неможливості встановлення якихось привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (частина друга статті 24).

До загальноправових принципів діяльності з примусового виконання судових рішень, на нашу думку, варто віднести принцип гуманізму. Дія цього принципу забезпечує визнання цінності та гідності людини, пріоритетності її прав і свобод та їх захисту всіма можливими засобами. Безумовно, що в основі цього принципу лежать соціально-етичні характеристики. Принцип гуманізму впливає із положень статті 21 Основного Закону України, за якими права і свободи людини є непорушними. Вище ми згадували про ці конституційні положення, що є свідченням того, що принципи діяльності з примусового виконання судових рішень тісно переплітаються між собою та взаємодіють.

Також принагідно відзначимо, що гарантією застосування принципу гуманізму є конституційно встановлена можливість оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів, що здійснюють примусове виконання судових рішень, під загрозою притягнення їх до юридичної відповідальності.

На нашу думку, дія принципу гуманізму в діяльності з примусового виконання судових рішень проявляється, наприклад, через законодавчі положення, за якими виконавчі дії проводяться виконавцем у робочі дні, не раніше шостої і не пізніше двадцять другої години, якщо інше не

передбачено статтею 29 закону «Про виконавче провадження». Конкретний час проведення виконавчих дій визначається виконавцем (частина перша статті 29 закону «Про виконавче провадження»).

При цьому, вважаємо, що не є порушенням принципу гуманізму положення частин другої та третьої статті 29 згаданого закону, відповідно до яких виконавчі дії в неробочі та святкові дні, встановлені законом, проводяться у час, передбачений частиною першою цієї статті, у разі якщо зволікання неможливе або якщо такі дії не можуть бути проведені в інші дні з вини боржника; проведення виконавчих дій в інший час, ніж передбачено частиною першою цієї статті, допускається, якщо невиконання рішення створює загрозу життю чи здоров'ю громадян, або якщо виконавчі дії, розпочаті до двадцять другої години, необхідно продовжити. Таке наше бачення ґрунтується на тому, що принцип гуманізму застосовується до усієї діяльності з примусового виконання судових рішень: як щодо боржника, так і особи, на користь якої виконується прийняте судом рішення.

Ще одним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень, що відноситься до загальноправових принципів, є, на наш погляд, принцип справедливості.

Безумовно, що в першу чергу «справедливість» є філософською категорією, а тому її розуміння як важливого правового принципу ґрунтується на філософських постулатах. Так, на думку української дослідниці О.Ф. Скакун, справедливість у праві слід розглядати як міру морально-правової домірності вкладеного та отриманого в усіх сферах життєдіяльності людини та їхнього правового забезпечення. Принцип справедливості містить у собі вимогу відповідності між практичною роллю різних індивідів (соціальних груп) у житті суспільства та їхнім соціальним становищем, між їхніми правами та обов'язками, злочином і покаранням, заслугами людей та їхнім суспільним визнанням. Принцип справедливості є важливим при вирішенні конкретних юридичних справ (приміром, при визначенні міри кримінального по-

карання). Він конкретизується у принципі рівності [11, с. 224]. На наш погляд, таке розуміння принципу справедливості є цілком закономірним, а вказівка науковця на те, що принцип справедливості конкретизується у принципі рівності, є свідченням того, що усі принципи права тісно переплітаються між собою та взаємодіють. Немає і не може бути якоїсь ізольованої один від одного дії принципів.

Розглядаючи принцип справедливості у нашому дослідженні, слід підтримати позицію О. Головченко, яка надає важливого значення правовому принципу справедливості у юридичній практиці [12]. Своє бачення вона обґрунтовує, спираючись на дослідження Т. Оноре, який у своїй праці «Про право. Короткий вступ» наголошує, що важливішою є справедливість, коли йдеться про застосування норм права. Справедливе застосування норм права потребує від тих, хто їх застосовує (поліція, судді, посадові особи), щоб вони були безсторонніми, вислуховували обидві або всі сторони, що причетні до справи, залишаючи осторонь особисті інтереси [13, с. 114]. Дійсно, ми цілком підтримуємо дану позицію, адже, хоча й принцип справедливості має важливе значення у нормотворчій діяльності, його прояв у правозастосуванні є пріоритетним. Це особливо яскраво проявляється у процесі діяльності з примусового виконання судових рішень, на що ми звернемо увагу далі.

Крім того, значну роль принципу справедливості О. Головченко відводить у випадку, коли є прогалини в законодавстві і коли застосовують уже не аналогію закону, а аналогію права, тобто відносини врегульовують відповідно до загальних принципів права та законодавства. На її думку, справедливість – одна з основних засад права, вона є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену, зокрема, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню. У сфері реалізації права справедливість про-

являється, зокрема, у рівності всіх перед законом, відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення [12]. Вважаємо, що викладена позиція науковця є цілком доречною.

Отже, враховуючи наведене вище, вважаємо, що дія принципу справедливості у процесі діяльності з примусового виконання судових рішень проявляється у наступному. По-перше, на наш погляд, нормативно-правові положення, що регулюють відносини у сфері примусового виконання судових рішень, мають узгоджуватися із загально визнаними морально-етичними засадами. У даному випадку йдеться про застосування принципу справедливості у нормотворчій діяльності. По-друге, діяльність суб'єктів з примусового виконання судових рішень має характеризуватися об'єктивністю, неупередженістю як щодо боржника, так і особи, на користь якої виконується судове рішення.

Наразі зупинімося на аналізі групи міжгалузевих принципів діяльності з примусового виконання судових рішень, до яких слід, на нашу думку, віднести такі принципи, зокрема, як універсальності, всебічності, доступності.

Так, принцип універсальності означає, що всі люди за однакових обставин рівною мірою наділяються відповідними правами та користуються усіма гарантіями, що встановлює держава. Отже принцип універсальності, на якому ґрунтується діяльність з примусового виконання судових рішень, полягає у тому, що виконавець як суб'єкт такої діяльності зобов'язаний вживати передбачених Законом «Про виконавче провадження» заходів щодо примусового виконання судових рішень неупереджено, ефективно, своєчасно і в повному обсязі вчиняти виконавчі дії (частина перша статті 18). При цьому такі дії виконавець зобов'язаний вчиняти у повному обсязі щоразу у кожній конкретній справі. Своєю чергою, сторони примусового виконання судових рішень у кожному конкретному випадку можуть користуватися у повному обсязі відповідними нормативно визначеними гарантіями при реалізації своїх прав.

Із попереднього принципу впливає принцип всебічності, за яким у процесі діяльності з примусового виконання судових рішень встановлені державою гарантії реалізації сторонами прав надаються їм щоразу в разі необхідності. Прикладом дії цього принципу може бути забезпечення сторонам можливості щоразу, коли виникає необхідність, оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виконавця.

Принцип доступності у виконавчому провадженні полягає у тому, що у випадку прийняття судового рішення на користь позивача та його невиконання боржником добровільно держава забезпечує примусове його виконання.

Таким чином, підбиваючи підсумки, можемо констатувати, що розглянуті принципи (загальні та міжгалузеві) тісно взаємодіють між собою, впливаючи один з одного, і забезпечують здійснення діяльності з примусового виконання судових рішень.

Разом з тим, закон «Про виконавче провадження» у статті 2 визначає спеціальні принципи діяльності з примусового виконання судових рішень. Такими є наступні принципи: 1) верховенства права; 2) обов'язковості виконання рішень; 3) законності; 4) диспозитивності; 5) справедливості, неупередженості та об'єктивності; 6) гласності та відкритості виконавчого провадження; 7) розумності строків виконавчого провадження; 8) співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями; 9) забезпечення права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних виконавців, приватних виконавців. Як бачимо, законодавець визначив перелік принципів діяльності з примусового виконання судових рішень, поєднавши як загальні, так і спеціальні принципи такої діяльності. Йдеться, зокрема, про принципи верховенства права та справедливості, які ми визначили в якості загальних принципів та вище розглянули. При цьому законодавець не застосував класифікаційний підхід. Хоча з наукової точки зору такі принципи, як верховенство права та справедливості, є загальноправовими та визначають загаль-

ну спрямованість відповідної діяльності.

Отже, з наведеного переліку проаналізуємо власне спеціальні принципи, що безпосередньо стосуються діяльності з примусового виконання судових рішень.

Так, відповідно до пункту 9 частини другої статті 129 Конституції однією із засад судочинства є обов'язковість судового рішення. При цьому в частині першій статті 129-1 законодавець, на нашу думку, зробив зайве уточнення, що судове рішення є обов'язковим до виконання, адже вказівка про те, що принципом судочинства є обов'язковість судового рішення безумовно означає, що йдеться про обов'язковість саме виконання судового рішення.

Принцип обов'язковості виконання судового рішення є ключовим серед усіх спеціальних принципів діяльності з примусового виконання судових рішень, адже означає, між іншим, що за умови відсутності добровільності виконання судового рішення починає працювати правовий механізм з примусового його виконання. Цей принцип чітко визначає головне призначення діяльності суб'єктів, що забезпечують примусове виконання судових рішень.

Наступним спеціальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень є принцип законності, який можна віднести і до загальноправових. Проте ми його розглядаємо як спеціальний принцип даної діяльності. Цей принцип означає, що діяльність усіх суб'єктів щодо примусового виконання судових рішень має чітко відповідати букві закону. Йдеться про діяльність як виконавців, так і інших осіб, які беруть участь у виконавчому провадженні та залучаються до проведення виконавчих дій.

Варто зазначити, що принцип законності у діяльності з примусового виконання судових рішень доволі чітко впливає з конституційного припису частини другої статті 19, за яким органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Таким чином, уся діяльність з примусового виконання судових рішень

нині на виконання конституційних вимог чітко регламентована на рівні закону «Про виконавче провадження».

Власне, визначення виконавчого провадження, що міститься у даному законі, – це сукупність дій визначених у цьому законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, які визначені Конституцією України, цим законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього закону, а також рішеннями, які відповідно до цього закону підлягають примусовому виконанню. Тобто, як бачимо, тут чітко проявляється дія принципу законності.

Суть принципу диспозитивності у діяльності з примусового виконання судових рішень полягає у тому, що сторонам та іншим учасникам цього процесу надається і забезпечується можливість вільного в межах закону вибору своєї поведінки шляхом використання наданих їм законодавчо закріплених прав.

Як вдало відзначив Ю.В. Неклеса, принцип диспозитивності є принципом, відповідно до якого справи, за загальним правилом, порушуються, розвиваються, змінюються, переходять із однієї стадії процесу в іншу і припиняються під впливом, головним чином, ініціативи осіб, які беруть участь у справі [14, с. 305].

На думку В.І. Балабіна та Л.В. Шевченко, виконавче провадження практично повністю підкоряється дії принципу диспозитивності. Винятки з сфери дії цього принципу малочисельні і завжди обумовлені в законі [15, с. 108]. Із цим можна погодитися, адже науково-правовий аналіз закону «Про виконавче провадження» засвідчив наявність у ньому багатьох положень, що характеризуються диспозитивністю. Йдеться, зокрема, про закріплену можливість сторін реалізувати свої права і обов'язки у виконавчому провадженні самостійно або через представників (частина перша статті 15), вільно розпоряджатися наданими їм законом правами тощо.

Отже, як бачимо, діяльність з примусового виконання судових рішень доволі

часто здійснюється на основі принципу диспозитивності.

Як зазначено вище, закон однією із засад виконавчого провадження визначає справедливість, а поряд вказує такі засади, як неупередженість та об'єктивність. Ми ж принцип справедливості віднесли до загальних принципів діяльності з примусового виконання судових рішень. При цьому, розглядаючи цей принцип, ми зазначали, що його дія характеризуватиме діяльність суб'єктів з примусового виконання судових рішень як об'єктивну та неупереджену щодо боржника, так і особи, на користь якої виконується судове рішення. З огляду на це, вважаємо, що принцип справедливості поглинає такі засади, як неупередженість та об'єктивність.

Наступним спеціальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень закон визначає принцип гласності та відкритості. Проте, на нашу думку, у даному випадку слід підтримати О. Науменко у тому, що принцип гласності означає відкритість виконавчого провадження для сторін, інших осіб, які беруть у ньому участь, осіб, які залучаються до проведення виконавчих дій та широкій громадськості [16, с. 99]. Тобто, як бачимо, принцип гласності розкривається через відкритість, а тому не було потреби на законодавчому рівні окремо виділяти й принцип відкритості. Дія цього принципу проявляється, зокрема, через положення статей 19, 61 закону «Про виконавче провадження».

Ще одним спеціальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень є принцип розумності строків. На нашу думку, «розумні строки» є оціночним поняттям, і в кожному конкретному випадку вони мають обумовлюватися об'єктивними обставинами. Розумні строки – це періоди часу, об'єктивно необхідні для вчинення тих чи інших дій. Саме послуговуючись таким принципом законодавець визначив у законі «Про виконавче провадження» чіткі строки для вчинення відповідних дій, зазначивши при цьому, що будь-яка дія або сукупність дій під час виконавчого провадження повинна бути

виконана не пізніше граничного строку, визначеного цим Законом. Крім того, вважаємо, що принцип розумності строків має застосовуватися кожного разу й у випадку, коли закон не визначає відповідних граничних строків, а наголошує, що вони мають бути встановлені виконавцем.

Особливо хотілося б наголосити на спеціальному принципі співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями, що має застосовуватися у діяльності з примусового виконання судових рішень. На наше переконання, дія цього принципу сприяє захистові прав боржника та полягає у тому, що вибір заходу примусового виконання судових рішень має обумовлюватися обсягом вимог за судовим рішенням.

Останнім спеціальним принципом діяльності з примусового виконання судових рішень, на якому ми зробимо акцент, є принцип забезпечення права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних виконавців, приватних виконавців. Даний принцип є логічним продовженням загального конституційного принципу, відповідно до якого кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частини другої статті 55), що впливає із розглянутого нами вище загального принципу – держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

Висновки

Отже, підбиваючи підсумки проведеного вище дослідження, запропонуємо, на наш погляд, узагальнене визначення поняття «принципи діяльності з примусового виконання судових рішень», а саме – це нормативно визначені головні ідеї або ж керівні засади, що визначають організацію суб'єктів, які здійснюють примусове виконання судових рішень, та лежать в основі їхньої діяльності, права та обов'язки інших учасників виконавчого провадження, а також обов'язково виконуються під загрозою настання юридичної відповідальності.

Відзначимо, що розглянуті принципи

діяльності з примусового виконання судових рішень в Україні (загальноправові, міжгалузеві та спеціальні) тісно взаємодіють між собою та обумовлюються один одним, забезпечуючи таким чином

здійснення цієї діяльності у відповідності до загальноприйнятих демократичних стандартів, втілених у конституційних положеннях та деталізованих на законодавчому рівні.

Література

1. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія / Колодій А.М. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
2. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія / Погребняк С.П. – Х.: «Право», 2008. – 240 с.
3. Резніков О. Принцип верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні / О. Резніков, О. Вінгловська // Юридичний вісник України. – 2011. – № 26. – 25 черв. – С. 12-13.
4. Шевчук С. Принцип верховенства права та найвища юридична сила Конституції України / Шевчук С. // Право України. – 2011. – № 5. – С. 175-185.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30.05.2001 р. № 7-рп/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-01>
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) № 15-рп/2004 від 2.11.2004 р. // Урядовий кур'єр від 17.11.2004 р. – № 219.
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу сьомого частини дев'ятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (справа про припинення виплати допомоги при народженні дитини) № 3-рп/2016 від 8.06.2016 р. // Вісник Конституційного Суду України. – 2016. – № 6. – Стор. 85.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народно-депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) № 5-рп/2005 від 22.09.2005 р. // Урядовий кур'єр від 5.10.2005 р. – № 188.
9. Шемшученко Ю. Конституційний процес у незалежній Україні // Право України. – 2014. – № 7. – С. 19-24.
10. Рабінович П. До модернізації конституційно-правового статусу людини і громадянина // Право України. – 2014. – № 7. – С. 146-156. С. 149.
11. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручн. / Скакун О.Ф. – Харків: Консум, 2006. – 656 с. С. 224.
12. Головченко О. Справедливість як фундаментальний принцип права у практичній площині / Головченко О. // Віче. – 2012. – № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3334/>
13. Оноре Т. Про право. Короткий вступ / Т. Оноре; [Пер. з англ.]. – К.: Сфера, 1997. – 124 с. С. 114.
14. Неклеса Ю.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права: проблеми дефініції / Неклеса Ю.В. // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 305-311. С. 305.
15. Балабин В.И. Действие принципа диспозитивности в исполнительном производстве / Балабин В.И., Левченко Л.В. // Известия ВУЗов. Правоведение. – 1992. – № 3. – С. 108-110. С. 108.
16. Науменко О. Загальні принципи примусового виконання рішень господарських судів / Науменко О. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 85. – С. 97-101. С. 99.